

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

חג הפסח תשע"ב

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל chagiben@neto.net.il

הנושא: "והיא שעמדה לאבותינו ולנו", ו' היא שעמדה לאבותינו ולנו

אינה קדושה, כי היא רק מיראת העונש ואין כאן רק מעשה, מכל מקום אף בזה סני כיון דהעבירה גם כן היה רק מעשה, כיון דהמחשבה אינה מצטרפת למעשה, אכן על חטא עבודה זרה כיון שבעבודה זרה גם המחשבה מצטרפת למעשה כדכתיב (יחזקאל י"ד, ה') "למען תפוש את ישראל בלבם", אף הדין נותן שצריך התשובה להיות מאהבה שיהיה מחשבה גם כן קודש לה, כי המעשה לבד לא יכול לבטל מעשה ומחשבה. עכ"ל.

ומצינו במדרש (שמו"ד א, לו) שישראל יצאו ממצרים בזכות התשובה, וז"ל: ורבנן אמרי, "יורא אלהים" שעשו תשובה הבינונים וגם הרשעים הרהרו לעשות תשובה דכתיב (שיר השירים ב', כ"ו) "התאנה חנטה פגיה". "יודע אלהים" שאפילו אחד בחבירו לא היה יודע אלא הקב"ה לבדו וזה מכוון את לבו וזה מכוון לבו ועושין תשובה וכו'. ע"כ.

אולם עם ישראל במצרים נכשלו בעוון החמור של עבודה זרה וכיצד הועילה להם התשובה?

לכך גאולת ישראל התעכבה לחודש ניסן חודש בו מגלה הקב"ה את אהבתו לבניו אהוביו - עם ישראל, בו שידד מערכות טבע עבור גאולת בניו (והרחבנו בזה בספרנו על הגדה של פסח אות ל"ד), מחמת כן באים ישראל לידי תשובה מאהבה, אשר מועלת אף לחטא עבודה זרה, וזכו להיגאל.

והנה, כתב הטור (סימן ת"צ) שתחית המתים לעתיד לבוא תהיה בחג הפסח. יעו"ש. ולפי דרכינו יש לומר, שכתב בספר בנין דוד (פרשת חיי שרה אות ל"א) וז"ל: ולפי זה יש לפרש את הפסוק בפרשת ראה (י"ד, א') "בנים אתם לה' אלהיכם לא תתגדדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת", וכתבו

בהגדה של פסח אנו אומרים: "והיא שעמדה לאבותינו ולנו", ולא מפרטים מי היא זו שעמדה להצלתם של ישראל, ואם כן מי זו באמת העומדת להצלתנו ולשמירתנו?

בשביל להסביר את הדברים יש להקדים, ידועים דברי חז"ל כי "שערי תשובה לא ננעלו" (דב"ר ב, יב) אולם נחלקו המפרשים האם מועילה תשובה גם על החטא החמור של עבודה זרה, ובספר כתנות אור (פרשת וילך ד"ה ובזה) הביא בשם ספר סמיכת חכמים מחלוקת בזה, שנחלקו בפסוק (תהילים צ', ג'): "תשב אנוש עד דכ"א", ודרשו דורשי רשומות: דכ"א ראשי תיבות: דים כ'פירה א'שת א'יש, היינו שלושת העבירות החמורות, ועל כך אומר הכתוב: תשב אנוש - מועילה התשובה עד דכ"א, ולמאן דאמר "עד ועד בכלל" מועילה תשובה גם על דכ"א, על שלוש העבירות החמורות, ולמאן דאמר "עד ולא עד בכלל" לא מועילה תשובה לגבי שלוש העבירות החמורות.

והחיד"א בספרו דבש לפי (מערכת ת' אות י"ט) הוסיף רמז בזה, שלפיכך מסיים הפסוק "ותאמר שובו בני אד"ם", ראשי תיבות: א'שה דים מזמר, ובפירוש אומר: "שובו", כי תשובה מועלת לכל, אף לעבירות חמורות.

ובספר דברי יוסף (פרשת שלח דף קכא: ד"ה והמתה) כתב לחלק שלגבי עבודה זרה רק תשובה מאהבה מועלת ואילו תשובה מיראה אינה מועילה וז"ל: כי על עבודה זרה צריך להיות דוקא תשובה מאהבה, אבל תשובה מיראה אינו מועיל כלום, וטעמא דידי הוא כי על שאר עבירות הואיל והוא יתברך לא יחשוב לו עוון על המחשבה רק על המעשה (כמבואר בקידושין לט: שמחשבה רעה אינה מצטרפת למעשה) ועל כן אף תשובה מיראה, אף דהמחשבה

ולכאורה יש להבין, מה היתה ההוה אמינא שד
אדם הראשון, שלא רצה לעשות תשובה, ומה
נשתנה בדעתו לאחר פגישתו עם קין?

אלא, מובא במסכת סנהדרין (לה:), אדם הראשון
מין היה. ופירש רש"י: נוטה לעבודת כוכבים. והיה
דינו כעובד עבודה זרה ואין מקבלין אותו בתשובה,
ולכן לא עשה תשובה.

אבל אחר שראה את קין שיצא זכאי בדינו, אף
שהיה רוצח במזיד, נתברר כי מועילה תשובה אף
על שלוש עבירות חמורות.

וכתב החיד"א בספרו חומת אנך (פרשת בראשית)
על הפסוק "וישם ה' לקין אות", וז"ל: אמנם
רבינו האר"י ז"ל כתב שהוא אות וי"ו. וכן הוא
בתקוני הזהר וידוע דאות וי"ו רומז לחיים כמ"ש
בזהר הקדוש. ואפשר כי אות ר"ת אות וי"ו
תחיה. עכ"ל. נמצא כי האות ו' שניתנה לקין
מסמלת את התשובה שמועלת גם לשלוש עבירות
חמורות.

ויש לומר הטעם כי האות ו' מסמלת את הקשר
בין הקב"ה לעם ישראל כקשר בין אב לבן (ע"י
בדברינו לפרשת תרומה אות כ"ה בענין "וויזן
תקטר").

וזהו "והיא שעמדה לאבותינו ולנו" היינו ו', האות
ו' היא שעמדה לנו למגן, כיון שהיא מרמזת על
אהבת הקב"ה לבניו ושמחמת כן מועילה תשובה
גם על עבירות חמורות, ולכן הקב"ה מצילנו מידם.

ונסיים, לפי דברינו לא בכדי אמר הרה"ק רבי
שלמה מקרלין זי"ע על דברי המשנה "וכאן הבן
שואל", כאן בני ישראל שהם בניים למקום, שואלים
ומבקשים מהקב"ה כל מה שרוצים, והקב"ה ממלא
כל משאלות לבם לטובה ולברכה, בזמן נשגב זה
תרעין פתיחין, וכל מה דבעי יהיב ליה, ושיתמלאו
כל משאלות לבנו לטובה אמון.

בברכת חג כשר ושמח לכל בית ישראל.
הגליון הבא יופיע אי"ה בעוד שבועיים.

המפרשים הטעם, דיהיה נראה שכופר חס ושלום
בתחיית המתים, דהא באמת יעמדו לתחיית המתים
על כן אין להצטער על המת יותר מדאי. והנה
הפרדס דוד הקשה, הא אמרו חז"ל דמפתח של
תחיית המתים הוא ביד הקב"ה (תענית ב.). וכהן הוא
(סנהדרין לט.). ואיך יטמא למת? וכתב לתרין,
דישראל בניים למקום ולכן מותר להיטמא להם, וזהו
שאמר: "בניים אתם לה' אלהיכם", אם כן יהיה
תחיית המתים, לכן לא תתגודדו וכו', להצטער יותר
מדאי כיון דיעמדו לתחיית המתים, והבן. ע"כ.

ולדרכינו יש לומר, שדוקא בחג הפסח בו מתגלה
אהבת הקב"ה לבניו עם ישראל, ושהנהגתו אליהם
היא כהנהגת אב לבנו, לכן אף שכהן הוא יכול
להיטמא למתים ולהחיותם.

בזה נבוא ונבאר מדרש פליאה: "הים ראה וינוס"
(תהילים קי"ד, ג') מה ראה? ראה ישראל באים
ורכוש מצרים בידם. ע"כ. והוא תמוה. ברם, מובא
במדרש (ילקוט שמעוני בשלח רמז רל"ד) שהים לא
רצה להיבקע בפני בני ישראל בטענה "הללו עובדי
עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה", ואף שעשו
ישראל תשובה אולם אין תשובה מועלת לחטא
חמור של עבודה זרה.

אולם כשראה שבני ישראל באים עם רכוש מצרים
בידם, הבין, כי הנהגת הקב"ה אל ישראל היא
כהנהגת אב אל בנו, שאף כאשר מעניש אותו הרי
מיד ממחר לפייסו ולתת לו מתנות כדי להרגיעו.
ולכן כשראה הים את רכוש מצרים בידם, "וינס"
שכן תשובה מאהבה מועילה אף לחטא עבודה זרה.

עתה לאור דברינו נבוא ונבאר מהו "והיא
שעמדה", מובא במדרש (בר"ר כב, יז) "ויצא קין
מלפני ה'", מהיכן יצא וכו', יצא שמח. פגע בו
אדם הראשון, אמר לו: מה נעשה בדינך? אמר לו
קין: עשיתי תשובה ונתפשרתי. התחיל אדם
הראשון מטפח על פניו, ויאמר: כך היא כוחה של
תשובה ואני לא הייתי יודע. מיד עמד אדם
הראשון ואמר (תהילים צ"ב, א') "מזמור שיר ליום
השבת".

לכל השואלים ולכל המצפים!

בשיר ושבה לכורא כל עולמים יצא לאור הכרך הרביעי מסדרת הספרים

נחלת שדה על חומש ויקרא

אוצר בלום של חידושים נפלאים וכיאורים מתוקים מלאי רעיונות קודש שופעי ניהוחות יראה
ואהבת ה', בדרך הדרוש וההידוד גימטריות ופרפראות ערוך בטוב טעם ודעת.

לפרטים: 050-4145482

800

עמודים